

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Osmo redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se je dne 26. maj. srpana vršila v Sežani na Krasu. Mnogobrojna udeležba iz vseh slovenskih pokrajin je pokazala, da je glavni odbor pravo ukrenil, da se je skupščina vršila v največji slovenski vasi in da se Slovenci vedno bolj zanimajo za družbo.

Iz obširnega poročila posnamemo najvažnejše. Že na predvečer je za došle Korošce in Štajerce priredila prva ljubljanska podružnica na vrtu Hafnerjeve pivarne v Ljubljani zabavni večer, pri katerem je sodelovalo pevsko društvo „Ljubljana“. Drugo jutro pa so se skupščinarji odpeljali s posebnim vlakom v Sežano, kamor so že poprej došli z brzovlakom Goričani in Tržičani. Sprejem gostov v Sežani je bil jako veličasten. Pozdravljali sta v navdušenih besedah gđni. M. Dolenčeva in M. Mahorčičeva in v imenu občine gosp. deželni poslanec in župan R. Mahorčič, katerim sta odzdravljala društveni prvomestnik g. vodja profesor Tomo Zupan in g. župnik Blaž Grca. S postojnsko godbo na čelu je šel sprevod v prijazno Sežano, katero so domači fantje pod vodstvom gosp. nadučitelja M. Kanteta krasno odličili.

Po sveti maši, katero je služil župni upravitelj g. F. Cvejn in pri kateri so jako dobro peli domači pevci in vrli učitelji iz okolice, začelo se je ob najlepšem vremeni zborovanje po običajnem redu z nastopnim nagovorom g. prvomestnika:

Slavna osna velika skupščina!

Prisrčno pozdravljeni, častiti skupščinarji, došli danes k VIII. veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Sežano.

Letošnje upravno leto je naša družba, trudeč se za slovenskega šolstva blagor, storila prevažnih korakov naprej.

Tega, častiti, Vas bodo prepričala denašnja vodstvena poročila.

Naša družba vstraja po svojih pravilih na verski podlagi. — Le samo površen pogled v naše šole, čast. skupščinarji, bi Vas tega prepričal, kako je družbi sveta vera prvi faktor pri odgoji mladine. — Če Vam je pa pred očmi naše leposlovno delovanje, opozarjam Vas uprav zadnje dni izišle naše povesti „Ljubezen do mamice“. Ta povest je pravo zrcalo onega verskega duha, ki veje v vodstvu naše družbe. Vzemite jo, berite jo — topilo se Vam bo beročim čuteče srcé.

Naša družba se sme določno ponašati s svojo dinastično namero. Naše štiri brošure: „Cesar Franc Jožef“ — „Rudolf Habsburški“ — „Junakov“ I. in II. zvezek so glasna priča, kako da smo z ono besedo, ki ostane — širili ljubezen do cesarja in Avstrije s svojimi spisi tako živim načinom, da se bo znabiti hvalila naša lojalnost še takrat, ko Vas no-

benega, častiti, ne mene in tudi naše družbe nič več ne bo.

Naša družba je po svojih pravilih domoljubna družba, trudeč se na podlagi materine besede za naravni razvoj slovenskega šolstva. A ob tem, ko skrbimo v obmejnih krajih za svoje, tujega ne žalimo — mi ob skrbi za svoje spoštujemo tuje tako, kakor nam to veleva vera in olika.

Iz teh vzrokov, častiti, prodira ugled naše družbe, vodstvu v tolažbo — slovenskemu narodu pa brezdvombeno v zadostilo. (Tako je; dobro — in živio-klici.)

Vodstveni tajnik g. A. Žlogar prebere potem imena društvenikov, ki so na podstavi družbinih pravil zglaseni s posvetovalno in glasovalno pravico in sicer izmed družbinih pokroviteljev, od družbinega vodstva, nadzorništva in razsodništva in odposlance družbenih podružnic. (Dalje pril.)

Z Iga. (Okrajna učiteljska konferencija, dne 19. maj. srpana l. l.) Točno ob 9. uri dopoldne otvori g. c. kr. okrajni šolski nadzornik Ivan Tomšič zborovanje po naznačenem dnevnem redu s prijaznim pozdravom na zborovalce ter imenuje g. Vinka Levstika, nadučitelja na Vrhniki svojim namestnikom, a skupščina si izbere zapisnikarjema nadučitelja Fran Ks. Trošta in učitelja Josipa Reicha oba z Iga. Gospod nadzornik se spominja dne 22. svečana 1893 umrlega občespoštovanega gospoda c. kr. šolskega svetnika in vodje c. kr. moškemu in ženskemu učiteljišču v Ljubljani Blaža Hrovath-a, ki je bil jeden najbolj znanih naših šolnikov, dobra duša in velik prijatelj učeči se mladini in učiteljem.

Dalje spominja se g. nadzornik, da je 30. listopada 1892 pokosila grenka smrt jako odličnega domoljuba, ki je tiho a zvesto ljubil svojo slovensko domovino, pa tudi gmotno podpiral naše šolstvo. Umrl je namreč v Gradei velezaslužni umirovljeni c. kr. deželni šolski nadzornik preblagi gospod Frančišek vitez Močnik. Pokojni je bil jeden največjih šolskih pisateljev avstrijskih. Njegove računske knjige, osobito „Računice za ljudske šole“ rabijo se malo ne po vseh avstrijskih šolah in so učiteljstvu sploh znane.

G. nadzornik pozove zbrano učiteljstvo, da vstane raz sedežev, v znamenje britkega sožalja o izgubi teh dveh vrlih mož. Učiteljstvo odzove se temu pozivu.

Dalje objavlja g. nadzornik spremembe, ki so se vršile pri šolstvu, oziroma učiteljstvu v tem okraji v preteklem šolskem letu.

Po teh podatkih prečita imenik učiteljstva, da se dokaže njihova udeležba. Iz tega imenika je razvidno, da je v ljubljanski okolici 37 učiteljev in 9 učiteljic, skupno torej 46. Od teh jih ima volilno pravico 42 in po odbitku treh odsotnih učiteljskih močij ostaja jih 39, ki imajo po § 4 ministerskega ukaza

z dne 8. maja 1872 dolžnost v skupščino hoditi, udeležiti se posvetovanja ter sklepati, voliti in izvoljeni biti. — Potem prečita g. nadzornik nekatere odredbe šolskih oblastev, katera so pa šolska vodstva že preje dobila.

Po prečitaniu teh ukazov in odredb preide k poročilu o nadzorovanih šolah ter objavlja sledeče:

V ljubljanski okolici je 28 javnih, dve izredni, tri za silo in dve nemški privatni šoli, skupaj tedaj 35 šol in 51 učnih močij. Iz tega je tedaj razvidno, da so tudi uspehi na vseh teh šolah jako različni.

Vender omenja g. nadzornik, da so letos po vseh šolah ti uspehi na njega naredili še precej ugoden vtis. Na Igu in v Šmariji sta se ondodni šoli razširili v trirazrednici. Na obeh teh šolah je napravil na njega pouk ugoden vtis. Na Igu in v Šiški se je že tudi odprl rokotvorni pouk za dečke, kateri je izvestno velike važnosti, kar mora vsakdo priznati, kdor to delo pozna. Osobito na Igu, kjer ta pouk že drugo leto traja, našel je g. nadzornik prav lepe in primerne izdelke v lepljenstvu in rezbarstvu.

Letos je odšel zopet jeden učitelj (g. Črnagoj) na Dunaj, da se izvežba v tej stroki in potem otvori ta pouk na ondodni šoli.

Tako se boče s časom ta pouk razširil po več šolah našega šolskega okraja.

Opazil je tudi g. nadzornik, da so se učni pripomočki na nekaterih naših šolah v tekočem šolskem letu znatno pomnožili, kar se tudi lahko k napredku šolstva prišteva.

S posebno pohvalo omenja uradnih spisov, ki so z majhnimi izjemami po vseh naših šolah v najlepšem redu. To mu je v dobrodejen dokaz, da gg. učitelji in ggdc. učiteljice rade upoštevajo njegove opazke in zboljšujejo, kar se da izboljšati in popraviti.

Tudi z disciplino je bil g. nadzornik malone po vseh šolah zadovoljen. Le kar se tiče kaznovanja, omenja g. nadzornik, da naj se otroci z klečanjem ne kaznujejo, ker to je protipostavno.

Dalje želi, da bi se še bolj gledalo na snažnost šolskih otrok. Našel je večinoma jako snažne otroke, a tu in tam pa tudi z neumitimi, umazanimi rokami in obrazom. Na njegova vprašanja so mu otroci kar odkritosrečno odgovarjali, da se ne umivajo vsak dan.

G. nadzornik opominja učiteljstvo, da naj se ne umiti otroci pred poukom iz šole poženó, da se umijejo in čedni stopijo v šolsko sobo. Pa tudi s primernimi nauki in v to svrhu spadajočimi berilnimi sestavki naj učitelji otroke k snažnosti napeljujejo.

Glede učnih predmetov želi g. nadzornik, da bi se nazorni pouk še boljše gojil kakor dosihdob. Nazorni pouk je najvažnejši predmet ljudske šole, ker se z njim vzbuja otroška domišljija in pripravlja pot k razvijam in spisu. Zatorej naj učitelji zahtevajo strogo

uže v prvem šolskem letu, da otroci odgovarjajo v popolnih stavkih in da znajo povedati vsebino vsakega, bodisi še tako kratkega berilnega sestavka s svojimi besedami.

(Dalje prih.)

Iz litjskega okraja. (Konec.) Prispevek knjižnici naj se plačuje iz okrajne blagajnice. Predlog se je seveda z veseljem sprejel — z dostavkom g. Adlešiča, da neha plačevanje koncem t. l., ker je g. Škrbinec povedal, da davkarija v Zatičini le v pololetnih obrokih pobira za knjižnico. — G. Čerin predlaga, naj bi se vsaki učni moči poslal jeden iztis zapisnika knjižnice, ker vse učiteljstvo enakomerno plačuje, ne le voditelji. G. nadzornik po sprejetem predlogu takoj opozori knjižnični odbor, da odslej vsako leto pri konferenciji razdeli ta zapisnik vsem članom. V nakup se priporoča za knjižnico več iztisov 'Kehr, Praxis des Volksschule' in knjiga 'Handbuch zur Führung der Amtsschriften'.

Stalni odbor ostal je dosedanji (gg. Korban, Kovač, Kremžar, Škerbinec in Zajec — onkraj Bogenšperka), a knjižnični (tostran Bogenšperka) se je nekaj spremenil. Člani so gg. Adlešič, Bartl, Čerin, Slanc in gdc. Schott. Volitev zastopnika v okrajni šolski svet je privedla do ožje volitve, pri kateri je dobil izvoljenec g. J. Bartl 18 glasov.

Posebne predloge je stavil g. Zajec 3, naureč: a) radi slovenskih tiskovin za izkaz o cepljenji koz pri šolskih otrocih, b) radi prošnje učiteljstva na c. kr. okrajni šolski svet, da ostreje postopa pri kaznovanju šolskih zamud, c) radi prošnje do šolskih oblastev, da se ustanove redne šole na Primskovem, v Polšniku in na Muljavi. G. Škrbinec predlaga, da se vis. c. kr. deželni šolski svet naprosi, naj za kmetijski pouk, za pouk ženskih ročnih del in za pouk v nemščini določi stalne nagrade za posamezne ure. — Vsi 4 predlogi so bili sprejeti, a predlog, ki ga je stavil g. Rojina radi medsebojnega hospitiranja pri pouku — pa ni dobil podpore, zato je g. nadzornik nasvetoval, naj se vpelje za poskušnjo prosto hospitiranje, kar je slednjic jednoglasno obveljalo.

H konferenciji je prišel — kakor vsako leto — predsednik c. kr. okraj. šol. sveta blagorodni gospod M. Grill, katerega je g. nadzornik kot prijatelja šole in učiteljev v imeni učiteljstva prav srčno pozdravil. Omenim naj tudi, da je vsa konferencija pozdravila gosta iz kamniškega okraja, nadučitelja iz Moravé g. Tomana, ki je, svoje dni tu služujoč, še vedno v prijetnem spominu. Med zborovanjem došel je telefoničen pozdrav mokronoškega nadučitelja gospoda Ravnikarja.

Sv. Križ pri Turnu, 26. dan mal. srpana 1893.

Janko Nep. Jeglič.